

Commissie van toezicht op de Arrestantenzorg voor de politie eenheid Noord-Nederland

Jaarverslag 2015

Maart 2016

Inhoudsopgave	Pagina
1. Inleiding	3
2. De commissie	4
3. Werkwijze	5
4. Aantal bezoeken	5
5. Overzicht bezoeken	5
6. Gesproken arrestanten/ingeslotenen	7
7. Ontvangst en rondleiding	7
8. Registratie arrestantengegevens	7
9. Huisvesting	7
10. Veiligheid arrestanten	8
11. Bejegening van arrestanten	10
12. Bevindingen uit interviews met arrestanten	11
13. Veiligheid arrestantenverzorgers	11
14. LCCTA	12
15. Onderzoek door de inspectie veiligheid en justitie (IV en J)	13
16. Communicatie commissie – leiding politie eenheid	13
17. Conclusie, aandachtspunten en aanbevelingen	13
Bijlage: aanbevelingen IV en J en IGZ	14

1. Inleiding

Dit is het jaarverslag 2015, van de Commissie van toezicht op de Arrestantenzorg (CTA) in de politie eenheid Noord-Nederland. De onderwerpen die in dit verslag aan de orde komen, zijn de onderwerpen conform de afspraken met het landelijk centrum (LCCTA), aangevuld met specifieke onderwerpen van de CTA-Noord-Nederland.

In alle elf politie-eenheden is een CTA actief.

De op 1 januari 2013 in werking getreden *Regeling beheer politie* (Stcrt. 2012, 26981) die de rol van CTA beschrijft, is met ingang van 1 juli 2015 vervangen door het *Besluit beheer politie*.

Al in de *Regeling beheer politie* is het voornemen geuit om de taken en bevoegdheden van de korpschef op het terrein van de commissies van toezicht op de arrestantenzorg te verleggen naar de minister van Veiligheid en Justitie. Achtergrond van deze beleidswijziging was het bieden van betere garanties voor de onafhankelijkheid van de commissies van toezicht. Inmiddels is deze wijziging doorgevoerd in artikel 24, tweede lid, van het *Besluit beheer politie*. Deze wijziging bekrachtigt niet alleen de onafhankelijkheid van de commissies, maar sluit ook beter aan bij het *Optional Protocol to the Convention against Torture (OPCAT)*, waar in het jaarverslag van 2013 al op in is gegaan. Vermeldenswaardig is dat kort na de wijziging het Subcommittee on Prevention of Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (SPT) een bezoek aan Nederland heeft gebracht (van 28 tot 31 juli 2015). Over een dergelijk bezoek wordt afzonderlijk, vertrouwelijk, gerapporteerd aan de Nederlandse Staat en de Nederlandse nationale preventiemechanismen (NPM).

De commissie heeft -ook na 1 juli 2015- onveranderd tot taak om:

- a. toezicht te houden op de arrestantenzorg;
- b. jaarlijks (voor 1 maart) rapport uit te brengen aan de korpschef over haar werkzaamheden en bevindingen over het voorgaande jaar;
- c. gevraagd en ongevraagd aan de korpschef advies uit te brengen en inlichtingen te geven omtrent aangelegenheden betreffende de arrestantenzorg.

Onder arrestantenzorg wordt verstaan: zorg voor de huisvesting, veiligheid, verzorging, bejegening en vervoer van ingeslotenen door de regionale eenheid en door een landelijke eenheid in het gebied van die regionale eenheid (artikel 1, sub i, van het *Besluit beheer politie*).

Toezicht kan plaatsvinden op iedere locatie die door de politie gebruikt wordt voor het insluiten van personen, inclusief al dan niet tijdelijke ophoudkamers, speak- en verhoorruimtes buiten een politiecellencomplex en cellencomplexen binnen gerechtsgebouwen. Naast het toezicht op de arrestantenzorg in locaties bepaalt het voorliggende besluit dat de commissies toezicht houden op het vervoer van ingeslotenen uitgevoerd door de politie. Daarmee is verzekerd dat de gehele arrestantenzorg uitgevoerd door de politie onder het toezicht van de commissies valt (Stb. 2015, 223, blz. 25).

De in het *Besluit beheer politie* neergelegde rapportageverplichting maakt dat de korpschef over de uitoefening van zijn taken en bevoegdheden, waaronder de eindverantwoordelijkheid over de zorg voor de ingeslotenen, verantwoording moet afleggen aan de minister. Met het oog daarop zendt de korpschef uiterlijk 15 mei aan de minister de jaarlijkse rapporten van de commissies van toezicht op de arrestantenzorg. Dat doet hij tezamen met een verslag over de wijze waarop hij gevolg heeft gegeven aan deze rapporten. Dat verslag zendt hij in afschrift aan de voorzitters van de commissies. In het verslag zal de korpschef zich tegenover de minister verantwoorden wat is gedaan met de opmerkingen en de adviezen van de commissies in hun jaarlijkse rapportages.

Tot slot blijft er -onveranderd- een landelijk afstemmingsoverleg bestaan voor de borging van de kwaliteit van het toezicht op de arrestantenzorg (artikel 6 van de Regeling toezicht arrestantenzorg politie).

Het betreft een beknopt jaarverslag, omdat de commissie van elk afzonderlijk bezoek een verslag opmaakt en verstrekt aan de korpschef. Deze verslagen zijn daarnaast bestemd voor de politiechef en de direct voor de locatie verantwoordelijke leidinggevend. Door de eenheidsleiding wordt schriftelijk gereageerd op de rapportages die worden uitgebracht.

2. De Commissie

In 2015 had de commissie te maken met onderbezetting wegens het voortijdige vertrek van aspirant commissielid mw. W. Duijst-Heesters, het verstrijken van de tweede zittingstermijn per oktober van mw. J. A. Wijnbergen en vertraging in de screenings-procedure van de nieuwe aspirant leden mw. A.M. Nijburg en mw. S.S. Mol. Mw. Wijnbergen is aangebleven tot 1 januari 2016 om een soepele overdracht naar de nieuwe leden te bewerkstelligen. De nieuw geworven leden, zijn nog in afwachting van hun formele benoeming.

Samenstelling CTA en rooster van aftreden

Commissielid	Aftredend 1 ^e termijn	Aftredend 2 ^e termijn	Achtergrond
Mw. A. A. Bremer lid	26 mei 2018	26 mei 2022	Veiligheid en kwaliteitsmanagement
Dhr. R.J.H.M. Kievitsbosch	1 september 2018	1 september 2022	Gevangeniswezen/VG-zorg
Dhr. A.W. Wassink lid	1 juni 2016	1 juni 2020	Bestuursrechter
Mw. S.S. Mol aspirant lid			Arts
Mw. A.M. Nijburg aspirant lid			Verpleegkundig-specialist GGZ
Mw. M. Bolwijn Voorzitter	1 juni 2015	1 juni 2019	GGZ/Jeugdzorg/Mediation

De commissie wordt bijgestaan door ambtelijk secretaris, Mw. E. Adema-Vis.

In 2015 heeft de commissie 5 keer vergaderd. Daarnaast heeft er een gezamenlijk overleg plaatsgevonden tussen de commissie en Dhr. R. Zwartter namens de eenheidsleiding, dhr. B. Schepers vanuit zijn rol als BHV-coördinator en dhr. E. Slomp als verantwoordelijke voor de arrestantenzorg Noord-Nederland. De CTA voorzitter en secretaris hebben daarnaast een overleg gehad met dhr. R. Zwartter, dhr. P. Dol en dhr. E. Slomp.

Er hebben twee vergaderingen plaatsgevonden voor de voorzitters van alle eenheden met de LCCTA en eveneens hebben er twee vergaderingen plaatsgevonden voor de secretarissen van alle eenheden met de LCCTA.

3. Werkwijze CTA

De commissie stelt zich ten doel om de ophoudkamers van de politiebureaus en de in de rechtbanken ingerichte cellen jaarlijks één keer te bezoeken en de politiecellencomplexen (met ingang van 2015) vier keer per jaar. Tijdens deze bezoeken is er aandacht voor de volgende hoofdonderwerpen:

- de bezetting van de ophoudkamers en cellen;
- huisvesting en vervoersmiddelen;
- veiligheid;
- verzorging en bejegening;
- bevindingen van arrestanten;
- door de LCCTA vastgestelde landelijke thema's;
- omstandigheden rond aanhouding;
- vervoer voorafgaand aan de insluiting.

De cellencomplexen worden altijd door twee commissieleden bezocht, de ophoudkamers van politiebureaus door één commissielid. De rechtbanken worden afwisselend door één of twee commissieleden bezocht, e.e.a. afhankelijk van te monitoren thema's en voorgaande bevindingen. Van elk bezoek wordt een rapportage opgesteld volgens een vast format, waaraan conclusies en/of aanbevelingen worden verbonden. De rapportages worden in de eerstvolgende vergadering van de commissie vastgesteld en daarna door de secretaris verzonden naar de leiding van de eenheid en aan de direct voor de betrokken locatie verantwoordelijk leidinggevende. Uiteraard worden tijdens de bezoeken zelf ook mondeling opmerkingen geplaatst, indien de bezoekende commissieleden dat nodig achten.

In voorkomende gevallen woont een lid van de commissie een calamiteiten oefening bij.

4. Aantal bezoeken

Er zijn in totaal 50 onaangekondigde bezoeken gebracht aan 46 locaties, waarvan het cellencomplex Assen 3 keer is bezocht, het cellencomplex Groningen 2 keer is bezocht, het cellencomplex Leeuwarden 2 keer is bezocht en het cellencomplex Drachten, wegens sluiting in mei, slechts 1 keer is bezocht.

5. Overzicht bezoeken

Overzicht bezoeken

Tabel 1: bezoeken in 2015

	Locaties in Groningen	Beste m- ming	Bezocht in 2015	Bedrijf snood plan?	Voorafgaan d jaar ontruimings- oefening?
1	Delfzijl	ok	23-06	ja	ja
2	Groningen, Diamantlaan	ok	08-06	ja	ja
3	Groningen, Guyotplein rechtbank	dc	30-12	ja	nee
4	Groningen, Hooghoudtstraat (cellencomlex)	cc	14-03 15-09	ja	ja
5	Groningen, Korreweg	ok	04-06		ja
6	Groningen, Parkallee	ok	18-12	ja	nee
7	Groningen, Rademarkt	ok	30-12	ja	nee
8	Haren	ok	23-12	ja	nee
9	Hoogezand	ok	29-12	nee	nee
10	Leek	ok	03-12	ja	ja

11	Stadskanaal	ok	29-12	ja	ja
12	Uithuizen	ok	28-12	ja	nee
13	Veendam	ok	29-12	ja	nee
14	Winschoten	ok	24-06	ja	ja
15	Zuidhorn	ok	04-09	ja	ja
16	Groningen Station (Landelijke Eenheid)	ok	11-03	ja	ja
	Locaties in Fryslân	Beste m- ming	Bezocht in 2014	Bedrijf s- nood plan?	Vooraf- gaande jaar ontruimings oefening?
17	Ameland	ok+c	03-08	ja	
18	Bolsward	ok	13-11	ja	?
19	Burgum	ok	22-04	ja	ja
20	Dokkum	ok	21-05	ja	ja
21	Drachten (cellencomplex)	c/ok	07-03 10-11 oph.	ja	ja
22	Franeker	ok	14-09	ja	nee
23	Harlingen	ok	08-06	ja	
24	Heerenveen	ok	21-09	ja	ja
25	Joure	ok	21-09	ja	ja
26	Koudum	ok	12-10	ja	nee
27	Leeuwarden Holstmeerweg (cellencomplex)	c/ok	07-03 10-10	ja	ja
28	Leeuwarden Wilhelminaplein (gerechtshof)	dc	24-04	ja	nee
29	Leeuwarden Zaailand (rechtbank)	dc	24-04	ja	ja
30	Lemmer	ok	12-10	ja	nee
31	Oosterwolde	ok	10-11	ja	Nee, wel gepland.
32	Sneek	ok	13-11	ja	?
33	St. Annaparochie	ok	14-09	ja	ja
34	Schiermonnikoog	ok+c	09-12	ja	ja
35	Terschelling	ok+c	01-06	ja	ja
36	Vlieland	ok+c	Niet bezocht in 2015 (jan 2016)		Nee, vinden elders plaats
37	Wolvega	ok	15-10	ja	ja
	Locaties in Drenthe	Beste m- ming	Bezocht in 2014	Bedrijf s- nood plan?	Vooraf- gaande jaar ontruimings oefening?
38	Assen (cellencomplex)	c/ok	17-03 06-06 18-11	ja	ja
39	Assen, Weiersstraat	ok	17-08	ja	ja
40	Assen, rechtbank	dc	18-11	ja	Ja maar

					zonder ophoudruimtes
41	Beilen	ok	10-06	ja	ja
42	Coevorden	ok	19-08	ja	ja
43	Emmen, Westeind	ok	23-09	ja	ja
44	Hoogeveen	ok	18-08	ja	ja
45	Klazienaveen	ok	22-09	ja	ja
46	Meppel	ok	16-07	ja	ja

Verklaring tekens:

ok = ophoudkamer

c = cel

dc = dagcel

6. Gesproken arrestanten/ingeslotenen

In totaal zijn 17 arrestanten/ingeslotenen gesproken: 5 meerderjarige vrouwen en 9 meerderjarige mannen, 1 minderjarige vrouw en 2 minderjarige mannen.

7. Ontvangst en rondleiding

Bezoeken vinden voornamelijk onaangekondigd plaats. De ophoudkamers worden veelal tijdens kantooruren bezocht, omdat veel politiebureaus slechts gedurende deze uren in gebruik zijn. De cellencomplexen worden vooral ook op de avond of in het weekend bezocht.

Over het algemeen worden de bezoekende leden correct en gastvrij ontvangen, een enkele keer weet men niet af van het bestaan van de commissie. Veelal hebben de opmerkingen en aanbevelingen van de commissie in het voorafgaande jaar, geleid tot verbeteringen.

8. Registratie arrestantengegevens

Tijdens steekproeven is gebleken dat de registratie van gegevens betreffende de arrestant over het algemeen volledig en actueel is. Dit betreft zowel de registratie van afgegeven bezittingen als de registratie van zaken als luchten, maaltijdverstrekking en medische zorg. Een enkele keer is geconstateerd dat er geen registratie had plaats gevonden m.b.t. een nachtcontrole.

9. Huisvesting

Cellencomplexen

Het cellencomplex in Drachten is per 4 mei 2015 gesloten, waardoor Noord Nederland nog 3 cellencomplexen heeft, te weten in Groningen, Leeuwarden en Assen.

Over het algemeen waren de bezochte cellen en ophoudkamers in de cellencomplexen in orde in de zin van voldoen aan gebouw-eisen, schoon, een goede temperatuur, geen losse voorwerpen of anderszins gevaarlijke omstandigheden. De keukens van de cellencomplexen Drachten en Leeuwarden waren ten tijde van het eerste bezoek niet schoon, maar hier is verbetering in aangebracht. De luchtplaatsen en het sanitair waren netjes en schoon.

De commissie is verheugd dat het cellencomplex in Assen op korte termijn een opknabbeurt zal krijgen.

Huisvesting rechtbanken Groningen, Assen en Leeuwarden alsmede het gerechtshof:

- De ophoudruimtes van de rechtbank in Assen ogen erg onverzorgd doordat ze flink bekrast zijn. Het wordt al jaren aanbevolen om deze ruimtes op te knappen.

- De ophoudruimtes van de rechtbanken in Groningen en Leeuwarden zien er verzorgd uit.
- Het ophoudgedeelte van het gerechtshof in Leeuwarden oogt schoon, maar is wel zeer gedateerd.
- In de rechtbanken wordt rekening gehouden met minderjarigen, die veelal in aparte ruimtes worden ingesloten die qua inrichting en kleur wat vriendelijker aandoen.

Huisvesting ophoudruimtes politiebureaus:

- Over het algemeen is deze huisvesting in orde.
- De commissie had zorgen en vragen bij het gebruik van de geïmproviseerde groepsruimte in de parkeerruimte van het politiebureau Heerenveen tijdens thuiswedstrijden van SC Heerenveen. Deze vragen hadden met name betrekking tot de veiligheid van de ingesloten. Als gevolg hiervan is er een nieuw protocol opgesteld voor het gebruik van deze groepsruimte. Ook zijn het bedrijfsnoodplan en het ontruimingsplan hierop aangepast.

10. Veiligheid van arrestanten

Bedrijfsnoodplannen en Ontruimingsoefeningen

- In de tabel staat aangegeven of er een ontruimingsoefening heeft plaatsgevonden in het jaar voorafgaand aan het moment van het bezoek van de commissie. Er wordt op de meeste locaties geoefend, echter wordt daarbij niet altijd het arrestantendeel meegenomen. De commissie dringt dan ook aan op het houden van ontruimingsoefeningen waarbij arrestanten zijn betrokken.
- Op 12 locaties had er geen ontruimingsoefening plaatsgevonden of was dit niet aan te tonen middels verslaglegging, ten opzichte van 9 locaties vorig jaar. Helaas is hierin dus een neerwaartse lijn te constateren;
- Op vrijwel alle locaties zijn bedrijfsnoodplannen aangetroffen (uitgezonderd van de locatie Vlieland), echter zijn deze soms niet geactualiseerd.
- Op vrijwel alle locaties zijn er dagelijks actueel getrainde BHV'ers volgens rooster aanwezig.
- De commissie beveelt (net als in het vorige jaarrapport) m.b.t. het gebruik van de groepsruimte in Heerenveen, een evaluatie van het protocol in combinatie met een ontruimingsoefening aan, teneinde te ondervinden of de groepsruimte daadwerkelijk veilig is voor arrestanten in geval van calamiteiten.
- Vluchtroutes zijn over het algemeen vrij van spullen maar toch worden er soms attributen aangetroffen in vluchtgangen die daar niet horen. De vluchtroutes zijn goed aangegeven, al dan niet met verlichte pictogrammen. In het cellencomplex Groningen, zijn er daarnaast ook pijltjes op de muur die de vluchtroute aangeven.
- Het ophouddeel van de rechtbank in Leeuwarden kent geen bewegwijzering voor de vluchtroutes. De commissie is in afwachting van een antwoord van de eenheidsleiding of deze keuze in overeenstemming is met advies van de brandweer.

Medische zorg algemeen

De arrestantenverzorgers in de cellencomplexen zijn goed op de hoogte van de procedures rond het inschakelen van een arts en geven aan daarbij altijd het zekere voor het onzekere te nemen. Op de politiebureaus wordt aangegeven dat indien een arrestant enige medische zorg nodig heeft, hij/zij bij voorkeur rechtstreeks wordt overgebracht naar een cellencomplex of indien hij/zij al in de ophoudkamer van het bureau verblijft, zo snel mogelijk wordt overgebracht naar een cellencomplex. De verstrekte medische zorg is tijdig en adequaat. Daar waar arrestanten zijn gesproken die medische zorg behoeften, uitten zij hun tevredenheid over de medische zorg.

Medicatieveiligheid in de cellencomplexen

Een punt van aandacht is de medicatieverstrekking in de cellencomplexen door arrestantenverzorgers die daarvoor niet opgeleid zijn. Dit staat in schril contrast tot de strenge eisen die gesteld worden aan medicatieveiligheid in zorginstellingen. In het rapport van de Inspectie Veiligheid en Justitie (IV en J) wordt dit door de IGZ ook als aandachtspunt benoemd (zie ook: paragraaf 15 van dit jaarverslag). Verder is de wijze van medicatieverstrekking per cellencomplex anders georganiseerd. In het volgende overleg met de eenheidsleiding vraagt de commissie hoe de eenheidsleiding tegenover de bevindingen uit het rapport van de IV en J betreffende medicatieveiligheid staat en of er nieuw beleid zal volgen naar aanleiding van deze constatering. De commissie zal daarnaast dit punt bespreken met de LCCTA.

Keukens en maaltijdverstrekking

Bureaus:

Bureaus beschikken niet over een keuken maar dragen er over het algemeen wel zorg voor dat indien nodig, een broodmaaltijd wordt verstrekt aan de ingeslotene.

Cellencomplexen:

De gecontroleerde keukens van de cellencomplexen in Drachten en Leeuwarden waren bij het eerste bezoek in 2015 vies. Er was sprake van onduidelijkheden in de taakverdeling tussen schoonmaakpersoneel en arrestantenverzorgers. Bij het tweede bezoek aan het cellencomplex Leeuwarden oogden de keukens en overige ruimtes schoon. Wel lijkt de inzet van schoonmaakpersoneel aan de krappe kant te zijn en regelmatige evaluatie hiervan wordt dan ook aanbevolen.

Legionella

Doordat legionellapreventie in de zin van doorspoelen van tappunten veelal beheerd wordt door huismeesters, is niet op alle locaties voor de commissie de registratie hiervan inzichtelijk. De commissie is in afwachting van de toezegging van de eenheidsleiding om de registratie van de legionellapreventie voor alle locaties inzichtelijk te maken voor de commissie.

Overdracht van informatie tussen cellencomplex en P.I.

De mondelinge overdracht tussen P.I. en cellencomplex brengt het risico met zich mee dat relevante informatie over de ingeslotenen verloren gaat. Vanuit de cellencomplexen zet men zich wel in om relevante informatie zo goed mogelijk uit te wisselen, maar helder beleid hierover en digitale middelen ontbreken hiervoor. De werkwijze is nu persoonsafhankelijk. Het is voor de commissie niet duidelijk of dit in de praktijk ook daadwerkelijk heeft geleid tot het verloren gaan van relevante informatie, maar het is duidelijk een risico. De commissie beveelt dan ook aan om indien er mondeling informatie wordt overgedragen betreffende de arrestant, deze informatie eveneens digitaal te verstrekken.

Camera-observatie en communicatiemogelijkheden

Er zijn ophoudkamers met intercoms, ophoudkamers met zoemers -waarbij de verbalisant in de directe nabijheid verblijft- en er kan sprake zijn van cameratoezicht.

De commissie geeft, net als voorgaande jaren, de overweging mee zorgvuldig om te gaan met de keuze in communicatiemogelijkheid en bij cameratoezicht te waken voor het gevaar van schijnveiligheid. Het is belangrijk goed te regelen wie verantwoordelijk is voor de arrestant, wie de camerabeelden uit-leest en deze beoordeelt. Miscommunicatie hierover kan leiden tot onveiligheid. Daarnaast blijft er geconstateerd worden dat er wisselend wordt omgegaan met het aanzeggen van cameratoezicht. Dit geldt zowel voor de bureaus als cellencomplexen waar cameratoezicht plaatsvindt.

Verder wordt wederom aanbevolen om naast het aanzeggen van het cameratoezicht ook een duidelijk zichtbare sticker met camera aan te brengen in de desbetreffende cel of ophoudruimte. Dit is nu nog niet overal het geval.

In de rechtbank Groningen vallen de monitors soms uit, waardoor camerabeelden tijdelijk niet zijn uit te lezen. Dit wordt als een punt van zorg benoemd door de gesproken parketpolitie en wordt onderschreven door de commissie. Hier worden oplossingen voor gezocht en de commissie zal bij het volgende bezoek wederom aandacht hebben voor dit probleem. In de praktijk vraagt dit dus extra alertheid van de parketpolitie.

Niet werkende intercoms

Op één locatie werd geconstateerd dat twee van de vier intercoms niet werkten, hierop is adequaat gehandeld door deze ophoudkamers buiten gebruik te stellen.

11. Bejegening van arrestanten

De gesproken ingeslotenen binnen de cellencomplexen, laten zich over het algemeen positief uit ten aanzien van de bejegening, wijze van fouillering, zorg en het vervoer. Ze worden volgens de regels gelucht, hebben dagelijks de gelegenheid om zich te douchen en worden op de hoogte gesteld van hun rechten en plichten. Ook is men tevreden over de aanwezigheid van de techno-zuilen met de mogelijkheid tot TV kijken of het doen van een computerspel.

Broodmaaltijden cellencomplexen

In alle cellencomplexen heerst ontevredenheid m.b.t. de kwaliteit van de broodmaaltijden. Deze worden sinds de wijziging van toeleverancier, bevroren aangeleverd en door de arrestantenverzorgers bevroren en verpakt aan de arrestant aangeboden. De arrestant kan de maaltijd vervolgens in ca. 20 minuten laten ontdooien. Deze broodmaaltijden worden als smakeloos ervaren, klef of juist droog en de gelijktijdig aangeboden koffie of thee is koud tegen de tijd dat het brood ontdooid is.

Arrestanten geven aan dat de warme maaltijden wel smakelijk zijn. De commissie constateert echter dat de keuze in warme maaltijden wat beperkt is.

Wachttijden ingeslotenen rechtbanken en gerechtshof

De wachttijden voor de ingeslotenen in de rechtbanken te Groningen, Assen en Leeuwarden zijn net als vorig jaar, lang. De commissie is in afwachting van de bevindingen van de landelijke werkgroep die is ingesteld om dit probleem nader te onderzoeken en met aanbevelingen te komen.

In Groningen wordt er tussen de middag een broodmaaltijd aangeboden (afkomstig uit het cellencomplex Hooghoudt) en is er beperkt lectuur aanwezig. In Assen en Leeuwarden worden geen broodmaaltijd en lectuur verschaft. De commissie doet de aanbeveling om ook in de rechtbanken te Assen en Leeuwarden alsmede het gerechtshof, de mogelijkheid tot een broodmaaltijd te bieden en lectuur beschikbaar te stellen. In de rechtbank Leeuwarden werd aangegeven dat de lange wachttijden in combinatie met het niet verstrekken van een maaltijd en het ontbreken van lectuur, regelmatig leiden tot spanningen tussen ingeslotenen onderling en tussen ingeslotenen en parketpolitie.

Bijzondere doelgroepen

Minderjarigen

- Een minderjarige vrouw in de rechtbank Groningen gaf aan dat de ruimte waarin zij verbleef vriendelijk ingericht was maar wel een benauwd klimaat kende. Dit werd mede geconstateerd door het bezoekende commissielid.
- Er is wederom geconstateerd dat arrestantenverzorgers en verbalisanten goed op de hoogte zijn van de bijzondere bejegeningvoorschriften en rechten betreffende minderjarigen.

GGZ-cliënten/verwarde personen

- Arrestantenverzorgers geven net als voorgaande jaren aan dat GGZ-cliënten nog vaak een probleem vormen wegens het oneigenlijke gebruik van een ophoudkamer en de risico's die men loopt vanwege het onvoldoende toegerust zijn op psychiatrische problematiek.

Alcohol/drugs

- In de cellencomplexen is er veel kennis in het omgaan met alcohol-en drugsproblematiek bij arrestanten en wordt er veel aandacht besteed aan de medische zorg.

Ingeslotenen met medische problemen/vragen

- Bij medische problemen, drugs/alcoholproblematiek en GGZ-cliënten is het gebruikelijk dat deze personen zo snel mogelijk van een politiebureau naar een cellencomplex worden overgebracht, vanwege de daar aanwezige kennis en zorg.

Vreemdelingen

- Vreemdelingen zijn niet gesproken.

12. Bevindingen van ingeslotenen/arrestanten uit de interviews

De commissie spreekt tijdens bezoeken graag zoveel mogelijk arrestanten. In totaal zijn 17 arrestanten/ingeslotenen gesproken: 5 meerderjarige vrouwen en 9 meerderjarige mannen, 1 minderjarige vrouw en 2 minderjarige mannen.

Tijdens bezoeken aan ophoudkamers worden er nauwelijks ingeslotenen/arrestanten aangetroffen. Ook blijkt het lastig om deze personen te spreken vanwege het net in verhoor zijn, het spreken van de advocaat of vanwege vervoersbewegingen.

De interviews vonden plaats in de cellencomplexen en rechtbanken. In de cellencomplexen uiten de arrestanten zich over het algemeen tevreden over de bejegening en de verzorging door de arrestantenverzorgers en de wijze van aanhouding. Bij de geïnterviewden was het protocol Salduz gevolgd. Men is volgens de geldende regels en protocollen behandeld en ervaart respect. De geïnterviewden gaven aan volgens de regels gelucht te zijn waarbij gerookt mag worden, dagelijks gelegenheid tot douchen te hebben en voldoende eten en drinken te hebben ontvangen. Arrestantenverzorgers geven aan dat er naast de vaste eetmomenten altijd de mogelijkheid bestaat om extra brood verstrekt te krijgen.

Binnen de rechtbanken Leeuwarden en Groningen viel net als vorig jaar op, dat de gesproken personen veelal erg lang in hun ophoudruimte verbleven vanwege beperkte vervoersbewegingen sinds het stoppen met het transferium Veenhuizen. Het merendeel van de gesproken personen verbleef meer dan een dagdeel, soms een hele dag in een kleine ophoudruimte. Men beklagde zich daarover.

In de rechtbank Assen zijn geen ingesloten personen aangetroffen en zodoende zijn daar geen gegevens over bekend.

13. Veiligheid arrestantenverzorgers

Beleid wapens afleggen

Net als vorig jaar blijkt dat er in de cellencomplexen en rechtbanken helder beleid is betreffende het afleggen van de dienstwapens. De commissie constateert dat dit beleid ook strikt wordt nageleefd. Hier wordt in de praktijk ook naar gehandeld. Voor wat betreft afleggen van wapens in ophoudkamers is het landelijk beleid hierover minder duidelijk, maar geldt volgens de eenheidsleiding over het algemeen dat afleggen van wapens teveel veiligheidsrisico met zich meebrengt. De parketpolitie is in tegenstelling tot voorheen, tijdens

zittingen wel bewapend. De commissie monitort tijdens de bezoeken of het al dan niet afleggen van bewapening bij -en in- ophoudkamers tot risico's leidt voor arrestanten en/of diens verbalisanten/verzorgers.

Bezetting

Er lijkt geen sprake te zijn van een onderbezetting die leidt tot mindere kwaliteit van de arrestantenzorg. Wel is tijdens de afgelegde bezoeken aan het cellencomplex in Assen gebleken dat men in de avonduren weinig tijd en gelegenheid heeft om de commissie wat uitgebreider te woord te staan.

Veiligheid rechtbanken

In de rechtbank Leeuwarden is aangegeven dat de lange wachttijden van de ingesloten personen soms tot gespannen situaties leiden tussen de verzorgende parketpolitie en de ingesloten personen. Verveling is hier mede debet aan. In de rechtbank Groningen is aangegeven dat portofoons en mobiele telefoons niet overal bereik hebben.

Scholing

Tijdens bezoeken geven arrestantenverzorgers aan regelmatig bijgeschoold te worden op onderwerpen zoals drugsproblematiek bij arrestanten en BHV. Arrestantenverzorgers geven aan zichzelf onvoldoende bekwaam te achten om goed om te gaan met personen met GGZ problematiek. Ook wordt vaker aangegeven dat men zich onzeker voelt m.b.t. het verstrekken van medicatie. De commissie zal scholing agenderen op het eerstvolgende overleg met de eenheidsleiding en dit punt tevens bespreken met de LCCTA .

14. LCCTA

In 2015 hebben er twee vergaderingen plaats gevonden met de voorzitters en secretarissen van alle CTA' s en het LCCTA. Zie voor de inhoud van de werkzaamheden en het beleid van de LCCTA het eigen jaarverslag van de LCCTA.

Uitvoering van de landelijke richtlijn frequentie bezoeken CTA

In het LCCTA werd duidelijk dat er landelijk grote verschillen bestonden in de frequentie van het aantal bezoeken aan ophoudkamers en politiecellen. De CTA Noord-Nederland bracht twee keer per jaar een onverwacht bezoek aan de cellencomplexen en één keer per jaar aan de overige locaties met ophoudkamers of cellen. Vanuit de LCCTA is er daarom een richtlijn ontwikkeld voor de komende jaren m.b.t. de inhoud en de frequentie aan de diverse locaties met ophoudkamer en/of politiecellen. Voor de cellencomplexen geldt vanaf 2015 de richtlijn dat deze vier keer per jaar bezocht zullen worden, tenzij er duidelijke redenen zijn om hiervan af te wijken. Voor de rechtbanken geldt een bezoekfrequentie van twee keer per jaar, de overige locaties worden één keer per jaar bezocht. Alleen bij bijzonderheden of aandachtspunten wordt daarvan afgeweken.

Wegens een onderbezetting van de commissie, is in de praktijk van 2015 het cellencomplex in Groningen twee keer bezocht, het cellencomplex in Assen drie keer en het cellencomplex in Leeuwarden twee keer. Het in mei 2015 gesloten cellencomplex in Drachten is één keer bezocht. De rechtbanken en het hof zijn net als voorheen één keer bezocht.

Het melden van incidenten aan de CTA' s

Binnen de LCCTA is afgesproken dat de CTA' s zich willen laten informeren door de eigen politie eenheid bij de volgende incidenten:

- (poging tot) suïcide;
- (poging tot) ontsnapping;
- incidenten tijdens het vervoer met letsel voor de arrestant tot gevolg.

In 2015 zijn er acht incidenten gemeld aan de CTA. De commissie heeft waar nodig, deze incidenten besproken met de desbetreffende teamchef en in zijn algemeenheid zijn de incidenten aan de orde geweest in de overleggen met de eenheidsleiding.

15. Onderzoek door de inspectie veiligheid en justitie (IV en J)

De IV en J heeft in 2014 onderzoek verricht naar de veiligheid en humane bejegening van ingesloten en in politiecellen. Daarnaast heeft zij de locaties in kaart gebracht waar de politie personen (tijdelijk) insluit.

Het toetsingskader van de IV en J, betrof volgende aspecten:

- rechtspositie ingesloten en in politiecellen (inclusief zorg en condities);
- bejegening, veiligheid;
- einde insluiting/overdracht;
- personeel en organisatie.

Tijdens de landelijke bijeenkomst van de CTA 's, op 29 mei 2015, heeft de IV en J een presentatie gegeven over de opzet van dit onderzoek. In november heeft de commissie het eindrapport van de IV en J ontvangen, alsmede het deelrapport met de bevindingen voor Noord-Nederland. De commissie onderschrijft de bevindingen van de IV en J. Zie de bijlage voor de aanbevelingen vanuit de IV en J en IGZ.

16. Communicatie commissie – leiding politie eenheid

Zoals in paragraaf 2 al is vermeld, hebben er in 2015 twee overlegmomenten plaatsgevonden tussen de commissie en dhr. R. Zwarter. Een eerste overleg tussen dhr. R. Zwarter, dhr. P. Dol, dhr. E. Slomp, mw. E. Adema-Vis en mw. M. Bolwijn. Een tweede overleg tussen dhr. R. Zwarter, dhr. P. Dol, dhr. E. Slomp, Dhr. B. Schepers, de secretaris en de CTA-leden. Tijdens het eerste overleg is het jaarverslag 2014 van de CTA besproken, zijn actuele ontwikkelingen vanuit de eenheidsleiding en de CTA uitgewisseld alsmede actiepunten afgesproken. In het tweede overleg zijn wederom actuele ontwikkelingen vanuit de eenheidsleiding en de CTA besproken en de afgesproken actiepunten doorgesproken. De conclusies uit het rapport van de IV en J en eventueel daaruit voortvloeiende actiepunten zijn nog niet expliciet met de eenheidsleiding besproken. De aanbevelingen uit het rapport worden geagendeerd voor het eerstvolgende overleg met de eenheidsleiding.

In april 2015 hebben mw. A.A. Bremer en mw. M. Bolwijn een presentatie gegeven over de taken en werkzaamheden van de CTA aan diverse teamchefs.

Overleg omtrent de bevindingen uit het rapport van de IV en J

De conclusies uit het rapport van de IV en J en eventueel daaruit voortvloeiende actiepunten zijn nog niet expliciet met de eenheidsleiding besproken. De aanbevelingen uit het rapport worden dan ook geagendeerd voor het eerstvolgende overleg met de eenheidsleiding. De commissie verneemt dan graag of en welke actie er wordt genomen n.a.v. de benoemde aandachtspunten door de inspectie IV en J.

17. Conclusie en aanbevelingen

Over het algemeen is de zorg aan arrestanten/ingesloten net als voorgaande jaren, behoorlijk in orde in Noord-Nederland qua veiligheid, zorg, bejegening en huisvesting. Ook de gesproken arrestanten uit zich voornamelijk tevreden over deze punten. Voor wat betreft de ophoudkamers in politiebureaus is er weinig informatie beschikbaar vanuit arrestanten zelf, omdat zij zelden worden aangetroffen. De communicatie en samenwerking met de politieleiding is plezierig verlopen en de aandachtspunten en aanbevelingen vanuit 2014 zijn in gang gezet.

Geconstateerde aandachtspunten die in 2016 expliciet gemonitord zullen worden zijn:

- De ondermaatse **kwaliteit van de broodmaaltijden** in de cellencomplexen en geringe keuzemogelijkheid van de warme maaltijden.
- Personen die onder **cameratoezicht** staan, worden daar niet altijd expliciet op gewezen door de verbalisant of arrestantenverzorger.

- Op 12 locaties had er geen **ontruimingsoefening** plaatsgevonden of was dit niet aan te tonen middels verslaglegging, ten opzichte van 9 locaties in 2014. Helaas is hierin dus een neerwaartse lijn te constateren. De bedrijfsnoodplannen bij de rechtbank Assen en locatie Vlieland vragen om een actualisatie.
- Uit het jaarrapport en het deelrapport van de **IV en J** betreffende arrestantenzorg, komen een aantal aandachtspunten naar voren (zie bijlage 1) die worden herkend en onderschreven door de commissie. Dat betreffen de **medicatieveiligheid**, **scholing** van arrestantenverzorgers en een eventueel te verwachten toename van **vervoersbewegingen** van arrestanten als gevolg van het sluiten van o.a. het cellencomplex in Drachten. Deze punten zullen in 2016 expliciet aandacht hebben bij de inspectiebezoeken. Het aandachtspunt vanuit het rapport IV en J betreffende “het kunnen **informereren van het thuisfront door arrestanten**”, is niet zelf geconstateerd door de commissieleden. Desalniettemin zal de commissie in 2016 ook dit punt expliciet gaan monitoren.
- De **groepsceel van Heerenveen** is niet betrokken bij een ontruimingsoefening en zodoende is ook niet bekend of het opgestelde protocol voldoende voldoet aan eisen die gesteld dienen te worden aan de veiligheid van arrestanten en personeel.
- De problematiek die is ontstaan doordat de (twee) huisartsen op **Terschelling** geen geneeskundige verklaring afgeven ten behoeve van een inbewaringstelling (ibs). De commissie heeft omtrent de aangepast procedure een concept protocol ontvangen maar geen definitieve versie. Zodoende is niet te beoordelen of deze procedure voldoende duidelijkheid biedt voor de betrokken verbalisanten.
- De ongewenste lange verblijfsduur van ingeslotenen binnen de ophoudruimtes van de **rechtbanken** alsmede het ontbreken van lectuur en een broodmaaltijd in de rechtbanklocaties van Assen en Leeuwarden.
- Het ophoudddeel van de **rechtbank in Leeuwarden** kent geen **bewegwijzering** voor de vluchtroutes. De commissie is in afwachting van een antwoord van de eenheidsleiding of deze keuze in overeenstemming is met advies van de brandweer.
- De ophoudruimtes van de rechtbank in Assen ogen erg onverzorgd doordat ze flink bekrast zijn. De commissie beveelt dan ook dringend aan om deze op korte termijn op te knappen.
- **Overdrachten** tussen P.I. en cellencomplex vinden slechts mondeling plaats, met het gevaar dat relevante informatie over de ingeslotene verloren gaat. De commissie beveelt dan ook aan om indien er mondeling informatie wordt overgedragen betreffende de arrestant, deze informatie eveneens digitaal te verstrekken;
- De registratie van doorspoelen van leidingen in het kader van **legionellapreventie** m.b.t. douches en oogdouches is niet altijd inzichtelijk.
- De zorg rondom de **GGZ-cliënten** wordt vanuit de arrestantenverzorging als aandachtspunt aangegeven. Men voelt zich niet voldoende toegerust om deze ingeslotenen de zorg en aandacht te geven die ze nodig zijn. De commissie is in afwachting van nieuw beleid omtrent de opvang van verwarde personen/GGZ-cliënten in 2016.

Bijlage 1

Aanbevelingen van de IV en J m.b.t. de eenheid Noord-Nederland:

- Overweeg om (nieuwe) politievoertuigen uit te rusten met een uitneembare scheidingswand.
- Zorg er voor dat alle werkzaamheden en bijzonderheden ten aanzien van arrestantenzorg -met name in het cellencomplex Assen- digitaal vastgelegd worden.
- Informeer arrestanten proactief bij binnenkomst over de regels, rechten en procedures.
- Wijs arrestanten proactief op de mogelijkheid -nadat toestemming is verkregen van de hOvJ- het thuisfront te informeren.
- Zorg in het geval er een ‘voorkeursadvocaat’ gebeld moet worden dat dit ook daadwerkelijk, tijdig en goed gebeurt.
- Zorg voor een toegankelijk en transparant klachtenregistratiesysteem arrestantenzorg.
- Zorg voor een zorgvuldige overdracht van (medische) informatie van een cellencomplex naar een HvB of PI.
- Zorg dat dienstoverdrachten binnen werktijden plaatsvinden.
- Investeer in de opleiding en bijscholing van het personeel.
- De aanbeveling betreffende het aanstellen van een vaste chef voor het cellencomplex Assen is inmiddels gerealiseerd.

Aanbevelingen van de IGZ m.b.t. de eenheid Noord-Nederland:

- De IGZ beveelt aan om medische dossievoering te verbeteren met name ten aanzien van behoeften en hulpvragen van de ingeslotenen aangaande de niet-medicamenteuze behandeling.
- In het verlengde hiervan beveelt de IGZ aan beleid te ontwikkelen dat helpt te voorkomen dat medische dossiers niet of onvolledig worden ingevuld, na consulten en/of adviezen.
- Arrestantenverzorgers dienen indien relevant uitgebreidere instructies te krijgen over niet-medicamenteuze verzorging en behandeling.
- Artsen dienen meer aandacht te besteden aan het toestemmingsvereiste bij het opvragen en doorgeven van medische informatie van/aan de medische beroepsbeoefenaren in de keten en het vermelden in het dossier van de “informed consent” bij behandeling. Landelijk krijgen deze onderwerpen in het kader van de zorgcontinuïteit in de keten nu aandacht van de betrokken instanties.
- De IGZ beveelt aan om in het opleidingsjaarplan voor de arrestantenverzorgers de bijscholing vast te stellen op grond van de individuele deskundigheden.
- De IGZ beveelt aan de procedures rond het klaarmaken van de medicatie voor ingeslotenen aan te passen zodat ingeslotenen er zeker van kunnen zijn dat zij hun op naam gestelde medicatie volgens voorschrift ontvangen.
- Ten aanzien van de geplande evaluatie van het huidige convenant GGZ- Politie dringt de IGZ er op aan ook VNN -ook gezien de afspraken op het gebied van de methadon verstrekking in de cel- hierbij te betrekken.